

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Iusto siue Iustino martyre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intus & foris, signatum sigillis septem. Quæ sunt autem sigilla, quibus liber Euangelicus obsignatus dicitur, nisi septem illa sacramenta, quibus utique totus ordo Dominicæ dispensationis impletur, videlicet incarnatio Domini, natiuitas, passio, resurrectio, ad cælos ascensio, deinde iudicium, postremò regnum? His itaque sigillis liber Euangelicus ita signatus est, ut nisi cum Christus aperuisset, cuilibet omninò patere non posset. Vnde subiungitur; Ecce vicit Leo de tribu Iuda, radix Dauid, aperire librum, & soluere septem signacula eius. In actibus verò Apostolorum, dum quasi nudam narrat historiam, quodammodo nascentis Ecclesiæ teneram lætat infantiam.

Sed, si diligenter attendimus, quia medicus est ille, qui scribit, nil aliud in illa reperimus historia, nisi duntaxat animarum languentium medicinam. Humanæ quippe conuersationi quasi quandam rectitudinis lineam tendit, & per eam nos quasi semitam dirigit: ut sicut primitiuam Ecclesiæ vixisse perpendimus, in quantum facultas suppetit, & ipsi viuere studeamus, quatenus eadē puritas, quæ de origine fontis emanat, etiã per decliua nihilominus postrema decurrat: & qualis oriendo progreditur, talis in fine seruetur. Vnus est enim ipse de quatuor fluminibus paradisi, qui videlicet vberibus doctrinæ suæ fluentis vniuersam mundi latitudinem irrigauit. De quibus videlicet aquis per Esaiam dicitur; Scissæ sunt in deserto aquæ, & torrentes in solitudine: & quæ erat arida, in stagnum: & sitiens, in fontes aquarum.

Recurramus itaque, dilectissimi, ad innocentiam primitiuæ Ecclesiæ, ut discamus & possessa relinquere, & in regni paupertatis simplicitate gaudere. Non ad ima nos terrenæ substantiæ pòdus deprimat, quos ad supernæ Hierusalem gloriã Rex cælestis inuitat. Non nos ab hoc itinere carnalis illecebræ retrahat lenociniũ, quibus utique per præcedentis nostri redemptoris introitum patet aula cælorum. Nam dum generationis eius ordo ab humilitate baptismatis ad Patrem vsque producitur, liquet proculdubio, quia patriæ cælestis ingressum se sequentibus pollicetur: & quò prior introiuit, sibi ministrantibus viam strauit. Volo, inquit, Pater, ut ubi ego sum, illic sit & minister meus: ut nimirum ad caput se membra colligant, & (sicut eodem spondente promittitur) ubi fuerit corpus, & aquila congregentur. Adeamus ergò cum fiducia thronum gratiæ, ut misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Nam (sicut idem dicit Apostolus) talem habemus Pontificem, qui confedit in dextera sedis magnitudinis in cælis, sanctorum minister, & veri tabernaculi, quod fixit Deus, & non homo. Illic itaque se iam noster spiritus dirigat, illuc disruptis terrenæ concupiscentiæ vinculis æstuante euolare contendat, & ubi caput eminere considerat, se quoque securum esse confidat. De quo videlicet dicitur; Non in manus sancta sancta Iesus introiuit exemplaria verorum, sed in ipsum cælum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis. Illic ergò habemus Pontificem, qui iustificet peccatores: Illic habemus Regem, qui coronet post victoriam triumphantes: qui nimirum ad hoc dignatus est de summis ad ima nostra descendere, ut nos secum ab infimis ad propria subleuaret, Iesus Christus Dominus noster, qui cum Deo Patre & Spiritu sancto viuat & regnat in secula seculorum, Amen.

MARTYRIUM S. IVSTI SIVE IVSTINI, VT EVM HISTORIA VOCAT, NOUEM ANNORVM PVERI,

ex venerabilis Bedæ Tomo 3, per F. Laur. Surium comprehensius descripta, cum illic habeatur non prosa oratione, sed quæ carminis potius formam quandam referat.

CHRISTO Domino ac Salvatore nascituro, edictum exijt ab Augusto Cæsare, ut describeretur vniuersus orbis. Ille enim, ut ait Gregorius Papa, apparebat in carne, qui electos suos adscriberet in aternitate, quos sacre fidei professio cõmendaret: quam qui dignè colunt cum operibus bonis, quæ sunt ceu census quidam Domino gratissimus, cælestis ciuitatis municipes fiunt. Quem censum vterque sexus & ætas omnis soluit, ut testantur martyres innumeri, non viri duntaxat, sed & foeminae: nec solum maturi aui, sed etiam permulti ætate tenera. In quibus sanctus Iustinus nouem annorum puer, quo pacto per passio.

Kkkk 3

Septē sigilla
quæ sint.

Cap. 10.

Quatuor
Euangeliste
4. fluminib⁹
paradisi cõ-
paratur.
Esa. 35.

Cap. 11.
Regia pau-
pertas,

Iohan. 12.

Matth. 24.

Hebr. 4.
Heb. 3.

Heb. 9.

Octobr. 18.
Luc. 2.
Cap. 1.
Homil. 8.
in Euang.

S. Iustinus
puer anno-
rũ nouem,
sic martyr.

passionem migrarit ad Dominum, sequens oratio explicabit. Diocleriano & Maximiano sæuissimis tyrannis Romani Imperij dignitatem obtinentibus, tam crudelis extitit persecutio Christianorum, vt omni suppliciorum genere affici iuberentur, qui Christum profitebantur. Et nè quis latitandi superesset locus, vbique struebantur insidiæ, vt nulli fas esset emere quippiam, aut vendere, vel etiam haurire aquam, nisi prius infandis demonum idolis thura cremaret. Ea tempestate fuit prefectus quidam

Rictionar⁹
sæuissimus
prefectus.

Cap. 2.

Sap. 4.

Claret pro-
phetæ spi-
ritu puer
sanctus.

Magna ani-
mi virtus in
tenero pue-
ro.

Cap. 3.

Liberalitas
eius erga
pauperem.

Psal. 40.

Psal. 111.

Marth. 25.

Ibidem.

Cap. 4.

Per id tempus Antissiodori fuit Matheus quidam, vir bonus & iustus, filios habens Iustinianum & Iustinum: quorum ille ætate, hic morum maturitate anteibat, per vitam immaculatam senectutem inducens, & breui consummatus, longa explens tempora, meritorum eius laude durante in secula, quandoquidem placuit Deo anima illius. Antè autem, quàm hic Iustinus in lucem ederetur, frater eius Iustinianus ab hostibus captus, & procul abductus est. At beatus puer Iustinus à teneris annis rebus diuinis animum appulit, Domino illi quotidiana gratiæ suæ incrementa largiente. Cumque esset virtutibus ornatus, etiam futurorum prænotionem & scientiam diuinitus accepit. Itaque ex Domini reuelatione didicit fratrem suum agere in fernitate, atque eius herum Lupum Ambianis habitare. Idque mox refert ad patrem, adhortans eum, vt iter suscipiat ad filium redimendum. Respondente patre, se nescire iter illud, sanctus puer animo accensus, urbem omnem Antissiodorensis peragrat, ducem aliquem eius itineris queritans. Sed cum nullus esset, redit ad patrem, indicat se neminem quidem inuenisse, qui eò velit proficisci: at nec sic tamè cessandum esse. Pergamus, inquit, pater Christo comite, qui non sinet nos voris frustrari nostris: nec quicquam illo præeunte nobis aduersi occurret: sed ibimus illæsi, incolumesque redibimus. Rursus pater: Equidem fortassis, mi fili, tantum iter perferre poterò, viribus fretus corporis: tu verò cum sis tenellus puer, vereor sanè vt possis. Iustinus respondit: Christi ego seruus sum, cui ego benè confido, cuique me semper commendare soleo. Eamus, pater, in eius nomine, illi totius itineris effectum committentes, gratumque habentes, quicquid ei facere visum erit. Acquieuit pater, & rebus ad iter necessarijs comparatis, iter ingressi sunt.

Ea nocte Meloduni manserunt, ad cuius portas pauper quidam eis venit obuiam, & pedum officio, & oculorum lumine orbatus, ad ea incommoda accedente etiam dira fame & corporis nuditate. Perit miser stipem à Iustino. Iustinus indicat patri, & ab eo acceptas escas dat inopi. Porrò sua se tunica spolians, ea vestit nudum gemino beneficio afflictum refouens. Ea re nonnihil commotus pater, cœpit obiurgare eum, illud benignitatis & humanitatis officium, dispendium vocans. Contrà verò sanctus puer Iustinus, Noli, inquit, pater factum hoc dispendij loco habere, cum nobis pro illo æterna in cælis beatitudo promittatur, dicente spiritu sancto per prophetam: Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus, & ab auditu malo non timebit. Mala dies erit impijs, cum in extremo iudicio damnabuntur à Deo, arfuri cum diabolo igne sempiterno. A malo autem timebunt auditu, qui tunc audient vocem illam terribilem: Ire maledicti in ignem æternum. In hac die mala, quæ damnabuntur impij, illi liberabuntur, qui præstant eleemosynam: nec eos auditus malus terrebit, sed potius audient à Christo: Venite benedicti patris mei, possidete regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi. Esuriui enim, & dedistis mihi manducare: Nudus eram, & cooperuistis me &c. Quod enim vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Vides mi pater, quæ bona reposita sint nobis, si ex ijs, quæ suppetunt nobis, gratificemus inopi?

Cum ergò noctem illam Meloduni exegissent, manè cœpto pergunt itinere: Christoque duce, Lutetiam Parisiorum perueniunt. Vbi Hippolytus quidam eos hospitio accepit, & humaniter tractauit, cum ei causam aduentus sui exposuissent. Ab illo autem dimissi, Isaram fluuium vt attigerunt, non inuenire nauim, qua eum possent transmittere. Molestè id ferente patre beati pueri, ille perturbatum consolatur, indicans ei quod diuina reuelatione didicerat, quendam adfuturum propediem cum nauì, qui eos traducat. Adhuc puero hæc loquente, quidam nauta venit cum sua cymba. Ad quem accedentes, rogant vt ipsos euehat in aliud litus, iusta mercede accepta.

accepta. Ille promptus annuit, nec tamen nulum recipere vult, grasis suam eis operam offerens. Traiecto flumine, Ambianos properant, urbem que ingressi, seiscitantur quæ sit domus Lupi, apud quem Iustinianus seruiat. Reperta domo, accedunt Lupum, offerunt preces supplices, priorque Iustinus ita eum appellat: Venimus, Lupe, ad humanitatem tuam, orantes vt captiuum fratrem nobis restituas, quem scimus apud te seruire. Afferimus nostram substantiolam, vt accepto precio, pro tua clementia eum nobis reddas. Lupus vero rogat, quinam sint. Respondent se Christianos esse, ciuesque Antissiodorenses, fratrem suum Iustinianum dici, & apud ipsum commorari. Tum Lupus: Ego, inquit, vobis prabebo hospitium, & pueros meos omnes ostendam: in quibus si fratrem vestrum videritis, precio redimatis.

Vesperè igitur in Lupi domum intrât, & ille duodecim pueros suos in eorum conspectum adducit: sed in ijs non erat Iustinianus, quem quærebant. Itaq; beatus Iustinus oculos circumferens, videt quendam extra illos assistentem puerum, manu sua lampadem accensam tenentem. Is verò erat beati Iustini frater, ante eum diem nunquam illi visus. Sed ille plenus spiritu sancto, nullo homine docete, eundem germanum fratrem suum hæcenus incognitum, ocyus cognouit. Sanctorum enim animi Deo inherentes, interna & arcana persentiunt, & prophetico spiritu res ignotas edocentur. Videmus hoc in Actibus Apostolicis, vt spiritus loquatur Petro, Paulo, & alijs. Cognito igitur fratre, Iustinus dicit ad Lupum: Meus iste frater est, qui manu fert lampadem. Huius redimendi causa pater meus ad te accessit. Tu, vt es pollicitus, benignum te nobis exhibe, vt illo comite possimus abire domum. Hæc vt audiuit Iustinianus, obstupuit, quòd nunquam illi visus, tam facile cognosceretur. Admirabantur etiam alij, qui aderant, ob rei inusitatam nouitatè. Gratulabantur fideles, in Domino latantes, & pro tanta virtute Deo gratias agentes.

Aderant tum fortassis quidam Ricthouari præfeti retiarij: qui vt eos Christianos esse sensere, properè ad dominum suum referunt. Is confessum mittit, qui eos adducant: aut si nolint sequi, in custodiam abducant, donèc possint opportunè coram ipso sisti. Lupus verò, qui eos hospitio exceperat, nocturnè eos excitat, hortatur vt ante diluculum maturè proficiscantur. Adfuerunt enim, inquit, hinc Ricthouari administri, qui vt Christianos vos esse animaduertuerunt, mox illi significauerunt. Fratrem ergo vestrum vobiscum abducite: nullum ego redemptionis precium expeto. Tantum ocyus hinc abscedite, nè vos persecutores comprehendant. Illis itaque profectis, repente aduolant missi à iudice: sed non inuenientes eos, redeunt ad illum, aiunt iam abiisse homines. Mox ille iubet quatuor equites summo studio eos insequi, & ad suum tribunal comprehensos pertrahere: si verò reluctentur, confessum eos trucidare. Properant equites, abeuntium persequuntur vestigia: qui cum iam ferè venissent ad locum, quem Luperam vocant, non longè aberant illi, qui eos insequabantur, crudeles carnifices. Ait autem Iustinianus ad Iustinum: Locum hunc opportunum cernis & hauriendæ aquæ, & cibo sumendo. Si lubet igitur, paulisper hinc assideamus, vt cibo & potu refocillati, expeditiores simus ad proseguendum iter. Iustinus iam futurorum præcius, respondet: Si quippiam gustare hinc vultis, faciendum id est celeriter. Appropinquant enim missi à iudice, qui nos, modò id possint, ad illum adducant pœnas luituros. Ocyus ergò cibum capite: ego verò interim contemplantur, num quis huc veniat, ex iudicis mandato nobis insidiaturus. Quòd si quem persenserò eo animo ad nos accedere, ego cum illo colloquar, vos autem in hanc specum vos subducite.

Hæc cum prophetico spiritu sanctus dixisset puer, mox adsunt carnifices, quos ille adfuturos prædixerat. Ijs conspectis, cæteri in speluncam sese abdunt: beatus verò Iustinus stat intrepidus, ad martyrij gloriam à Christo prædestinatus. Ad eum igitur accedunt quatuor illi equites, seiscitantur quis sit, quæ eius sit professio, quinam illi aut vbi sint, quos habuisset socios. Ille per ordinem omnia explicans: Ego, inquit, Iustinus dicor, Christianum me liberè profiteor. Et quia Christiani nominis persecutores vos estis, non licet mihi vobis prodere comites meos, nè hac ratione pœnis illi subijciantur. At illi: Nisi, aiunt, illos citò prodideris, nos te quamprimùm gladio feriemus, tum quòd indicare eos non vis, tum quòd Christianum te profiteris. Respondet Iustinus: Sanctum Evangelium promittit nobis, si quis propter Christum perdat animam suam, in vitam æternam custoditurum eam. Atque ea causa propter eum pœnas perpeti

non recuso, eo dilecto malens emori, quàm offenso viuere. Quòd autem vultis à me prodi comites meos, id sacrosanctum vetat Euangelium, quãdò ipse Christus Dominus noster in passione sua noluit proderè discipulos suos, sed captus, iussit vt eos sinerent abire. Notum ergò sit vobis, me nec sanctissimum Christi nomen metu mortis abnegaturum, nec socios indicaturum.

Cap. 8.
S. Iustinus
capite truncatur.

Præclarum
miraculū.

Loquitur
præcisum ca-
put patri &
fratri suo.

Cap. 9.

Lux cælitus
effunditur
super caput
eius.

Cæca illu-
minatur.

His auditis, ira perciti carnifices, sine vlla mora in eius necem conspirant, vnusque ex eis, cæteris hortantibus, caput illi amputat. Ità martyr Christi cum laude & gloria in cælum proficiscitur, geminum percepturus brauium, quòd & in Christi confessione perduraret, & vsque ad mortem proximos suos dilexerit. Vt verò quæ eius esset gloria testatum fieret, insigne mox miraculū declaratur. Præcisum enim caput manibus apprehendit corpus truncum, & coram licitoribus illis immobile consistit. At illi ea re perterriti, fugam capeffunt. Pater verò eius & frater è specu egressi, vident sanctum corpus eius stare immotum, miranturque suis manibus proprium ferre caput. Variè interim animis afficiuntur, hortante martyrij gloria, vt exultent, natura inuitante, vt plorent. Maximè verò anxios eos habet, quòd nesciant, quomodò sepulturæ mandandus sit. Cumq; ea de re inter se conferrent, caput beati martyris eos difertis appellans verbis: Abite, inquit, ad locum, quem Luperam dicunt, atque illic meum humate corpusculum. Porro matri hoc meum apportare caput, vt amoris erga se mei hoc apud se pignus habeat. Quòd si me tenetur desiderio, studeat sequi me in paradiso iam degentem, vbi animæ sanctorum feliciter quiescunt.

Tum illi faciunt, vt erant iussi, corpusque sepeliunt loco eis indicato. Caput verò adferunt matri, quæ illud cum gaudio excepit, Deo agens gratias, quòd innocentem eius animam ad se euocasset. Tibi, inquit, Christe honor, laus & iubilatio, qui dignatus es hunc assumere puerum, & adiungere beatis martyribus tuis. At tu beate Iustine, fili mi dulcissime, qui in Christi regnum ingressus es cum palma victoriæ, ibi memor esto me in tuis suffragijs. Hæc illa cum lachrymis orante, lux ingens effusa est super illud domicilium, in quo sanctum Iustini caput repositum erat. Cumque ea luce omnia circunquaquè irradiarentur, idque in ipsis noctis tenebris, mirabantur quotquot in ea vrbe erant. Tandem Episcopo eius ciuitatis caput illud sancti martyris honorificè condente, cæca quædam puella superueniens, Adiua me, inquit, beate Christi martyr, vt lumen diu negatum, Domino Christo præstante, tuo patrocinio adipisci merear, vt laudetur nomen eius in martyrio tuo. Sic illa orauit, & mox voto potita suo, laude & prædicatione effert inclytum martyrem, plebsque omnis exultans, gratias agit benignissimo Saluatori, cui est honor & potestas per æterna secula, Amen.

VITA ET MARTYRIVM S. MONONIS MAR-
TYRIS IN NASSONIA, LEODIENSIS DIOECESIS, QUI
escentis, vt habetur in antiquo MS. libro ecclesie collegiatæ eiusdem S. Mononis Nas-
sonien. quam vitam fideliter exscriptam nobis transmisit Dominus Iohannes
Charlier eiusdem ecclesie Præpositus. Dictionem tamen subindè
mutauimus, quam in alio MS. codice inueni-
mus latiniorem.

PROLOGVS AVTHORIS.

Votiescunque, fratres charissimi vnice percolendi, ortum, vitam, & obitum dignè recolimus sanctorum, quorum memoria redolet preciosa, toties fructū salutis nostris miserijs credimus affuturum. Quapropter sanctissimi patroni nostri Mononis, martyris scilicet egregij, nostræ fragilitati specialiter à Domino bonorum largitore prædestinati, ortum, vitam, ac martyrij palmam, secundum sermone nostri ariditatem aliquantulum recitantes, eodem Christo Domino propitiante, aggredimur describere.

VITA